

KAP.430.006.2022

Nr ewid. 41/2022/P/22/001/KAP

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.
w części 43 – Wyznania religijne
oraz mniejszości narodowe i etniczne

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Dyrektor Departamentu Administracji Publicznej

Bogdan Skwarka

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 05.05.2022

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA	5
3. WNIOSKI.....	7
4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE.....	8
4.1. DOCHODY BUDŻETOWE.....	8
4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA	8
4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	15
5. INFORMACJE DODATKOWE	16
6. ZAŁĄCZNIKI	17
6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE	17
6.2. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE	18
6.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE.....	19
6.4. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE.....	21
6.5. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI.....	22

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2021, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne

Zakres kontroli

- analiza porównawcza wykonania planu dochodów budżetowych za lata 2020 i 2021;
- analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków;
- wykorzystanie środków otrzymanych z rezerwy ogólnej i rezerw celowych oraz dokonywanie blokad wydatków;
- analiza prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych;
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej, dotyczących sporządzania sprawozdań;
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej i instrumentów nadzoru nad wykonywaniem budżetu państwa w części 43.

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Dysponentem części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. W 2021 r. dysponentami środków budżetowych, bezpośrednio podległymi dysponentowi części 43 byli: Dyrektor Generalny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – dysponent III stopnia¹ oraz – w zakresie dochodów – Dyrektor Centrum Projektów Polska Cyfrowa (dalej: CPPC) – dysponent II stopnia². Zakres zadań Centrum Projektów Polska Cyfrowa realizowanych na rzecz dysponenta części 43, nie był objęty kontrolą wykonania budżetu państwa w 2021 r.

W ramach części 43 finansowano głównie zadania z zakresu utrzymywania stosunków między Państwem a Kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, przeciwdziałania dyskryminacji oraz podtrzymywania tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych.

W 2021 r. w części 43 dochody wyniosły 168,3 tys. zł. Wydatki budżetu państwa zrealizowano w wysokości 216 608,9 tys. zł, co stanowiło 0,04% całości wydatków budżetu państwa. W 2021 r. w części 43 nie realizowano wydatków na projekty finansowane w ramach budżetu środków europejskich.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³ (dalej: NIK).

-
- ¹ Decyzja nr 10 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia dysponentów środków budżetu państwa w częściach, których dysponentem jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. Urz. MSWiA poz. 1, ze zm.).
 - ² Dyrektor Centrum Projektów Polska Cyfrowa został ustanowiony dysponentem II stopnia decyzją nr 17 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia Dyrektora Centrum Projektów Polska Cyfrowa dysponentem środków budżetu państwa w części 43, której dysponentem jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie dochodów realizowanych przez tego dysponenta, dotyczących Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej. Decyzja weszła w życie z dniem ogłoszenia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 r. i obowiązuje do 31 grudnia 2022 r. (Dz. Urz. MSWiA poz. 63, ze zm.).
 - ³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli
ocenia pozytywnie
wykonanie budżetu
państwa w 2021 r.
w części 43 – Wyznania
religijne oraz mniejszości
narodowe i etniczne

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne.

Kontrola 1,8% wydatków budżetu państwa zrealizowanych w części 43 wykazała, że wydatki zostały poniesione zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ (dalej: ufp) i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Dysponent części, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, sprawował nadzór i kontrolę nad realizacją budżetu. Zdaniem NIK, stwierdzone nieprawidłowości wskazują, że nadzór ten nie był w pełni skuteczny. Nieprawidłowości polegały na:

- przekazaniu ze zwłoką przez Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych (dalej: DWRMNiE) do Departamentu Budżetu⁵ (dalej: DB), informacji o niższym niż planowano zapotrzebowaniu na środki z rezerwy celowej (poz. 14), co było działaniem nierzetelnym i uniemożliwiło dysponentowi części 43 skorygowanie kwoty wykazanej we wniosku o przyznanie środków z rezerwy przed upływem terminu określonego w art. 154 ust. 1 ufp;
- siedmiomiesięcznej zwłoce w przekazaniu przez DWRMNiE do DB informacji o niewykorzystanych środkach na dotacje, co było działaniem nierzetelnym i skutkowało dokonaniem blokady tych środków dopiero 28 grudnia 2021 r.;
- zaplanowaniu wydatków na szkolenie asystentów edukacji romskiej i nauczycieli wspomagających edukację uczniów romskich, niezgodnie z klasyfikacją budżetową wynikającą z załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁶ (dalej: rozporządzenie MF);
- dokonaniu przez DWRMNiE oceny merytorycznej skorygowanego sprawozdania z realizacji zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap I*, po terminie określonym w § 17 ust. 5 zarządzenia nr 53 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 sierpnia 2020 r. w sprawie organizacji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji zlecenia zadań publicznych⁷ (dalej: zarządzenie nr 53 Ministra SWiA);
- przekazaniu przez DWRMNiE do DB zatwierdzonej informacji dotyczącej realizacji dotowanego zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*, po terminie określonym w pkt 33 załącznika nr 3 Zasady sporządzania, obiegu i kontroli dowodów księgowych oraz pozostałych dokumentów finansowych do zarządzenia nr 26 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 grudnia 2021 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej: zarządzenie nr 26 Ministra SWiA).

Zgodnie z przyjętymi przez NIK kryteriami oceny, nieprawidłowości te nie spowodowały obniżenia oceny ogólnej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.

⁵ Dyrektor DB wykonywał zadania dysponenta części 43.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 513.

⁷ Dz. Urz. MSWiA poz. 71.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2021 r. przez dysponenta części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 NW),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2021 r., tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w wyżej wymienionych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne została przedstawiona w załączniku nr 6.1. do informacji.

3. WNIOSKI

**Minister Spraw
Wewnętrznych
i Administracji**

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o wzmocnienie nadzoru i kontroli dysponenta nad wykonywaniem budżetu państwa w części 43, sprawowanego na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, ze szczególnym uwzględnieniem planowania i realizacji zadań w ramach Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030⁸ (dalej: Program integracji) oraz rozliczania udzielonych dotacji.

⁸ Przyjęty uchwałą nr 190/2020 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE

4.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. kontrola dochodów budżetowych w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami z roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2021⁹, dochody budżetu państwa w części 43 zostały zaplanowane w kwocie 11,0 tys. zł. Zrealizowano dochody w kwocie 168,3 tys. zł, tj. 1530% kwoty planowanej oraz 490,7% kwoty dochodów z 2020 r. (34,3 tys. zł). Dochody pochodziły głównie z wpływów ze zwrotów dotacji niewykorzystanych, uznanych za wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości oraz z naliczonych odsetek.

Na koniec 2021 r., według sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 43 wystąpiły należności w kwocie 1910,3 tys. zł, z czego zaległości netto stanowiły 63,2 tys. zł. W porównaniu do 2020 r. kwota zaległości była niższa o 165,6 tys. zł, tj. o 72,4%. Zaległościami były głównie przypisane do zwrotu kwoty dotacji z tytułu wykorzystania ich niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrania w nadmiernej wysokości oraz naliczonych odsetek od tych kwot. U dysponenta III stopnia nastąpił wzrost należności z 67,0 tys. zł w 2020 r. do 71,0 tys. zł w 2021 r. (w tym zaległości 0,8 tys. zł) głównie ze względu na wzrost naliczonych odsetek ustawowych.

Stosowano przewidziane prawem sposoby egzekwowania należnych dochodów i przekazywania ich do budżetu państwa oraz ich windykacji, tj. wzywano dłużników do zapłaty, a jeżeli to nie skutkowało, sprawy kierowano do sądów lub do urzędów skarbowych.

Zestawienie dochodów budżetowych w 2021 r. według klasyfikacji budżetowej zostało zawarte w załączniku nr 6.2. do niniejszej informacji.

4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

4.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

Wydatki budżetu państwa w części 43 zostały zrealizowane w 2021 r. w kwocie 216 608,9 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach (216 999,9 tys. zł), w tym wydatki niewygasające stanowiły 112,5 tys. zł. W porównaniu do roku 2020 nastąpił wzrost wydatków o 11 978,5 tys. zł, tj. o 5,9%. Wzrost wydatków spowodowany był przede wszystkim zwiększeniem dotacji z budżetu państwa dla Funduszu Kościelnego.

Wydatki Ministerstwa (dysponent III stopnia) wyniosły 6074,8 tys. zł, co stanowiło 98,1% planu po zmianach (6192,0 tys. zł), w tym wydatki niewygasające stanowiły 112,5 tys. zł. W porównaniu do roku 2020 wydatki zmniejszyły się o 89,4 tys. zł, tj. o 1,5%.

W załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego¹⁰ w części 43 ujęto wydatki w kwocie 112,5 tys. zł na dodatkowy fundusz motywacyjny. Przewidziano, że wydatkowanie środków na dodatki motywacyjne nastąpi w terminie do dnia 30 listopada 2022 r., tj. w terminie określonym w art. 20a ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw¹¹.

⁹ Ustawa budżetowa na rok 2021 z dnia 20 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 190, ze zm.).

¹⁰ Dz. U. poz. 2407.

¹¹ Dz. U. poz. 1535, ze zm.

W 2021 r. plan wydatków w części 43 zwiększono:

- a) z rezerwy ogólnej o 539,0 tys. zł (wykorzystano całą kwotę), na wymianę pokrycia dachowego i remont więźby dachowej budynku kościoła parafialnego w Zuzeli – etap II, w ramach Funduszu Kościelnego;
- b) z rezerw celowych o 36 436,3 tys. zł, w tym o:
 - 36 291,2 tys. zł na sfinansowanie zobowiązań powstałych wobec Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osób duchownych (wykorzystano całą kwotę),
 - 145,1 tys. zł na wydanie materiałów o charakterze edukacyjnym skierowanych do młodzieży romskiej w ramach Programu integracji (wykorzystano 89,6 tys. zł, tj. 61,8% kwoty rezerwy).

Szczegółowe badanie wykorzystania wszystkich środków z rezerwy ogólnej i 99,7% z rezerw celowych wykazało, że zostały one wydatkowane zgodnie z przepisami ufp na cele, na jakie rezerwy zostały przeznaczone. Niższe wykonanie rezerwy celowej (poz. 14), było spowodowane nieskorygowaniem kwoty wykazanej we wniosku o przyznanie środków.

DWRMNiE ze zwłoką przekazał do DB informację o niższym (o 55,5 tys. zł) niż planowano zapotrzebowaniu na środki z rezerwy celowej (poz. 14), co było działaniem nierzetelnym i uniemożliwiło dysponentowi części 43 skorygowanie kwoty wykazanej we wniosku¹² o przyznanie środków z rezerwy przed upływem terminu określonego w art. 154 ust. 1 ufp. Zgodnie z tym przepisem podziału rezerw celowych dokonuje Minister Finansów w porozumieniu z właściwymi ministrami lub innymi dysponentami części budżetowych, nie później niż do dnia 15 października. DWRMNiE posiadał informację, że część kwoty z rezerwy nie będzie mogła być wykorzystana już 5 października 2021 r., ale poinformował o tym DB dopiero 22 października 2021 r.

W związku z nadmiarem środków finansowych, dokonano 13 decyzjami blokad planowanych wydatków budżetu państwa na kwotę ogółem 1163,4 tys. zł¹³. Decyzje te zostały podjęte przez Ministra SWiA na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 ufp, po oszacowaniu nadmiaru posiadanych środków budżetowych i zaistnieniu przesłanek uzasadniających ich zablokowanie.

Blokowanie zaplanowanych środków wynikało m.in. z:

- niewykorzystania części środków przewidzianych na realizację zadania *Wydanie materiałów o charakterze edukacyjnym skierowanych do dzieci i młodzieży romskiej*, w ramach Programu integracji (środki z rezerwy celowej, poz. 14);
- niewykorzystania środków na realizację zadania inwestycyjnego *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap III* w związku z cofnięciem decyzji o przyznaniu dotacji na tę inwestycję dla Towarzystwa Słowaków w Polsce (dalej: TSwP);
- niezrealizowania przez Radę Programową Tygodnika NIWA dwóch zadań: *XXIV Polsko-Białoruskie Warsztaty Literackie 'Biazmiezza' oraz Warsztaty 'SUSTRECZY ZORKI'*;
- braku możliwości realizacji zadania: *Romologiczne studia podyplomowe – organizacja studiów, opracowanie programu i nabór na studia*;
- niezrealizowania zadania publicznego polegającego na organizacji i przeprowadzeniu ogólnopolskiego szkolenia asystentów edukacji romskiej i nauczycieli wspomagających edukację uczniów romskich.

Szczegółowe badanie czterech blokad na kwotę 760,7 tys. zł, tj. 65,4% całkowitej kwoty środków zablokowanych w części 43 wykazało, że w przypadku jednej z nich informacja o nadmiarze środków nie była przekazana niezwłocznie. Tym samym sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. wniosek dotyczący zapewnienia bezzwłocznego zgłaszania nadmiaru środków dysponentowi części 43 celem dokonania blokad nie został w pełni zrealizowany.

¹² Kwota wnioskowana wynosiła 145,1 tys. zł.

¹³ W ramach tej kwoty środki w wysokości 1092,4 tys. zł zostały przekazane do rezerwy poz. 73, obejmującej wpłaty do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

Ustalono, że DWRMNiE z siedmiomiesięczną zwłoką przekazał do DB informację o niewykorzystanych środkach (w kwocie 90,0 tys. zł) na dotacje w ramach Programu integracji, co było działaniem nierzetelnym.

Minister SWiA 24 maja 2021 r. zatwierdził *Informację o sposobie postępowania przy udzielaniu dotacji ze środków Programu integracji*, z której wynikało, że zadanie *Romologiczne studia podyplomowe – organizacja studiów, opracowanie programu i nabór na studia* nie będzie realizowane. Pomimo to, dopiero 23 grudnia 2021 r. stosowna informacja trafiła do DB, a decyzja o blokowaniu planowanych wydatków na kwotę 90,0 tys. zł zapadła 28 grudnia 2021 r.

Podkreślić należy, że DWRMNiE w maju 2021 r., został zobowiązany przez DB do zintensyfikowania bieżącej analizy wydatków w powiązaniu ze stopniem realizacji zadań. Zobowiązanie to miało na celu identyfikację pozycji wydatków, które będą kwalifikowały się do blokad oraz zapewnienie niezwłocznego przekazywania do DB informacji w tym zakresie.

Ustalono, że DWRMNiE zaplanował wydatki na zadanie publiczne, polegające na organizacji i przeprowadzeniu ogólnopolskiego szkolenia asystentów edukacji romskiej i nauczycieli wspomagających edukację uczniów romskich, w ramach Programu integracji, na kwotę 40,0 tys. zł, w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Było to niezgodne z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia MF, który stanowi, że zadania z zakresu oświaty winny być klasyfikowane w dziale 801 – Oświata i wychowanie, a środki na działalność dydaktyczną w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka.

Zestawienie wydatków budżetu państwa w 2021 r. według klasyfikacji budżetowej zostało zawarte w załączniku nr 6.3. do informacji.

Wydatki w części 43 według grup ekonomicznych przedstawiały się następująco:

Na **dotacje** wydatkowano 210 534,1 tys. zł¹⁴ (97,2% wydatków w części), co stanowiło 99,9% planu po zmianach (210 807,9 tys. zł). W porównaniu do wydatków w roku 2020 wydatki te były wyższe o 12 067,9 tys. zł, tj. o 6,1%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły środki w kwocie 182 149,1 tys. zł, przekazane do ZUS na opłacenie składek z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz zdrowotnego duchownych. Dotacji udzielano również organizacjom mniejszości narodowych i etnicznych, związkom wyznaniowym i jednostkom zaliczanym do sektora finansów publicznych:

- na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego w wysokości 17 202,0 tys. zł (wykorzystano 16 870,0 tys. zł, tj. 98,1%), w tym na realizację Programu integracji w kwocie 540,4 tys. zł (wykorzystano 462,9 tys. zł, tj. 85,6%);
- w ramach Funduszu Kościelnego na działalność charytatywno-opiekuńczą oraz remonty i konserwację zabytkowych obiektów sakralnych w wysokości 11 599,1 tys. zł (wykorzystano 11 515,1 tys. zł, tj. 99,3%, w tym 539,0 tys. zł z rezerwy ogólnej).

Niższe wykorzystanie przekazanych kwot dotacji wynikało m.in. z odstąpienia części beneficjentów od zawarcia umów na realizację zadań publicznych z uwagi na obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne, rezygnacji beneficjentów z realizacji umów po ich podpisaniu, obniżenia kosztów realizacji przewidywanych zadań oraz zwrotów niewykorzystanych kwot dotacji.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 1122,7 tys. zł (0,5% wydatków w części 43), co stanowiło 99,2% planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. (1078,9 tys. zł) wydatki te były wyższe o 43,8 tys. zł, tj. o 4,1%. Wydatki w Ministerstwie ponoszono głównie na sfinansowanie diet członków oraz personelu pomocniczego komisji regulacyjnych powołanych do rozpatrywania spraw majątkowych kościelnych osób prawnych.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 4896,0 tys. zł (2,3% wydatków w części 43), co stanowiło 97,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2020 r. (4980,1 tys. zł) wydatki były niższe o 84,1 tys. zł, tj. o 1,7%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – 4269,2 tys. zł (98,6% planu po zmianach).

Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi w 2021 r., według sprawozdania z wykonania planu wydatków budżetu państwa Rb-28, wzrosły w porównaniu do 2020 r. (3808,9 tys. zł) o 460,3 tys. zł, tj. o 12,1%.

¹⁴ W tym 688,0 tys. zł – dotacje dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych na wydatki majątkowe.

Przeciętne zatrudnienie w 2021 r., według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w jednostce budżetowej od początku roku do końca IV kwartału 2021 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło 32 osoby i w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2020 r. było niższe o trzy osoby. W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego, według sprawozdania Rb-70, wyniosło 9125,57 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2020 r. było wyższe o 1294,17 zł, tj. o 16,5%, co wynikało m.in. z realizacji wypłat z funduszu motywacyjnego.

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w 2021 r. zostały zawarte w załączniku nr 6.4. do informacji.

Wydatki majątkowe w części 43 wyniosły 744,1 tys. zł, co stanowiło prawie 100% planu po zmianach (744,2 tys. zł) i były o 841,1 tys. zł, tj. o 53,1% niższe niż w 2020 r. W ramach wydatków majątkowych z dotacji wydatkowano 688,0 tys. zł. Spadek wydatków majątkowych wynikał z realizacji przez beneficjentów mniejszej liczby inwestycji niż w roku 2020. W Ministerstwie (dysponent III stopnia) wydatki majątkowe (w całości poniesione na zakupy inwestycyjne) wyniosły 56,1 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach (56,2 tys. zł) i były niższe o 49,1 tys. zł, tj. o 46,7% niż w 2020 r. Pierwotnie nie planowano żadnych zadań w ramach wydatków majątkowych, natomiast w trakcie roku zwiększono plan wydatków majątkowych o kwotę 56,2 tys. zł i wprowadzono jedno zadanie, które zostało zrealizowane.

Zobowiązania w części 43 na koniec 2021 r. wyniosły 15 255,2 tys. zł i były wyższe o 330,4 tys. zł, tj. o 2,2% niż kwota zobowiązań na koniec 2020 r. (14 924,8 tys. zł). Wśród zobowiązań najwyższy udział miała składka z Funduszu Kościelnego na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne duchownych (14 977,5 tys. zł) płatna w 2022 r. Zobowiązania wymagalne na koniec 2021 r. nie wystąpiły.

Badanie terminowości opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osób duchownych (wydatki w kwocie 182 149,1 tys. zł) wykazało, że wpłaty składek na wskazany rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dokonywano zgodnie z terminem określonym w § 23 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawie rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych¹⁵.

Badanie 13 spośród 577 umów o dotację celową i podmiotową zawartych z beneficjentami w 2021 r., na które wydatkowano 2442,0 tys. zł, tj. 8,6% kwoty wykorzystanych dotacji sfinansowanych ze środków budżetu państwa w części 43 – 28 385,0 tys. zł (bez dotacji z Funduszu Kościelnego na opłacenie wymagalnych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osób duchownych)¹⁶ wykazało, że przekazanie dotacji następowało na podstawie umów sporządzonych zgodnie z wymogami określonymi w art. 150 i 151 ust. 1 ufp, a rozliczenia dokonano zgodnie z warunkami i w terminach określonych w umowach oraz w art. 152 ust. 2 i 3 ufp (z uwzględnieniem art. 15złz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem i zwalczaniem COVID-19 i innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁷).

NIK, po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., wnioskuje o dokonywanie przez głównego księgowego wstępnej kontroli umów dotacji zgodnie z art. 54 ust. 3 pkt 3 ufp. Stwierdzono, że począwszy od 7 maja 2021 r.¹⁸ na umowach (oraz zawartych do nich aneksach) główny księgowy części 43 składał swój podpis, zgodnie z ww. przepisem (w formie elektronicznej w systemie eDOK). W związku z podanym stanem faktycznym NIK uznała, że ubiegłoroczny wniosek pokontrolny został zrealizowany.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., NIK wnioskuje także o ujmowanie w umowach dotacji, udzielanych przez dysponenta części 43, wszystkich istotnych postanowień określonych w ramowym wzorze umowy, wynikającym z rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań¹⁹ (dalej: rozporządzenie PKPP). W trakcie kontroli ustalono, że sześć umów dotacji dla mniejszości narodowych z 2021 r., nie zawierało istotnych postanowień zawartych w ramowym wzorze umowy stanowiącej załącznik nr 3 do rozporządzenia PKPP. Brakowało: [1] wskazania osoby do kontaktów roboczych ze strony zleceniodawcy i zleceniobiorcy (§ 1 ust. 6 wzoru); [2] wskazania konsekwencji

¹⁵ Dz. U. Nr 78, poz. 465, ze zm.

¹⁶ Według stanu na 31 stycznia 2022 r. Doboru próby do badania dokonano kierując się osądem kontrolera oraz wielkością kwot dotacji.

¹⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.

¹⁸ Przed tą datą pięć umów z 13 badanych nie zawierało podpisu głównego księgowego części 43.

¹⁹ Dz. U. poz. 2057.

niedochowania zobowiązania dotyczącego prowadzenia i przechowywania przez 5 lat dokumentacji, w tym dokumentacji finansowo-księgowej, w postaci możliwości uznania tego naruszenia za niezrealizowanie części albo całości zadania publicznego (§ 6 ust. 3 wzoru); [3] zobowiązania zleceniobiorcy do informowania na bieżąco o zmianach adresów i nr telefonów oraz ogłoszeniu likwidacji lub wszczęciu postępowania upadłościowego (§ 7 ust. 4 wzoru); [4] klauzuli, że umowa może być rozwiązana przez zleceniodawcę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku pobrania dotacji w nadmiernej wysokości lub nienależnie, tj. bez podstawy prawnej (§ 13 ust. 1 pkt 1 wzoru); [5] klauzuli, że umowa może być rozwiązana przez zleceniodawcę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku stwierdzenia, że oferta na realizację zadania publicznego była nieważna lub została złożona przez osoby do tego nieuprawnione (§ 13 ust. 1 pkt 6 wzoru). Ponadto w pięciu umowach nie zawarto zobowiązań zleceniobiorcy do niezbywania związanych z realizacją zadania rzeczy zakupionych na swoją rzecz ze środków pochodzących z dotacji przez okres 5 lat od dnia dokonania ich zakupu (§ 14 ust. 1 wzoru).

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora DWRMNiE (...) *ze względu na zakończone konsultacje i uzgodnienia w zakresie zasad mających obowiązywać w roku 2022, DWRMNiE ocenił jako niekorzystne dla podmiotów aplikujących o dotacje wprowadzanie w ówczesnym czasie modyfikacji do przyjętego wzoru umowy dotacji na rok 2022.(...)* Wniosek pokontrolny zostanie zrealizowany poprzez stosowne przepisy, które będą zawarte w ramowym wzorze umowy dotacji na realizację w 2023 roku zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., NIK wnioskuje o rzetelne analizowanie i weryfikowanie informacji zawartych w dokumentach składanych przez zleceniobiorców, stanowiących załączniki do podpisywanych umów oraz zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań publicznych, a także dokumentów księgowych załączanych do tych sprawozdań. Wobec niestwierdzenia nieprawidłowości w ww. zakresie w 2021 r. NIK uznała, że ubiegłoroczny wniosek pokontrolny został zrealizowany.

Po ww. kontroli, NIK wnioskuje także o informacje o wynikach planowanej kontroli MSWiA w TSzP i działaniach podjętych w jej wyniku oraz w związku z weryfikacją sprawozdania końcowego z realizacji II etapu budowy prowadzonej przez TSzP. Ponadto po kontroli dotyczącej współpracy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi²⁰, NIK wnioskuje o wprowadzenie w MSWiA skutecznych regulacji wewnętrznych dotyczących zasad monitorowania realizacji zadań publicznych i weryfikacji sprawozdań z ich realizacji, zwłaszcza dla zadań publicznych z zakresu inwestycji oraz o poinformowanie NIK o działaniach podjętych w wyniku kontroli przeprowadzonej przez MSWiA (...) w związku z weryfikacją korekty sprawozdania złożonego przez TSzP.

Ustalono, że DWRMNiE dokonał oceny merytorycznej skorygowanego sprawozdania z realizacji zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap I*. Oceny tej dokonano dopiero po 126 dniach od otrzymania z TSzP ostatnich wyjaśnień, co było niezgodne z § 17 ust. 5 zarządzenia nr 53 Ministra SWiA. W § 17 ust. 4 powyższego zarządzenia określono, że w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w sprawozdaniu komórka merytoryczna niezwłocznie podejmuje działania zmierzające do ich wyjaśnienia, a następnie (zgodnie z ust. 5) w terminie 7 dni od dnia otrzymania wyjaśnień, ocenia realizację zadania publicznego pod względem merytorycznym. Ostatnie wyjaśnienia TSzP DWRMNiE otrzymał 20 kwietnia 2021 r., a oceny dokonał dopiero 31 sierpnia 2021 r. Spowodowało to zatwierdzenie przez Zastępcę Dyrektora DWRMNiE z up. Ministra SWiA, informacji dotyczącej realizacji zadania dopiero 1 września 2021 r. Uznano w niej dotację w kwocie 950,1 tys. zł (pełna kwota dotacji) *za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, a tym samym podlegającą zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie 15 dni od dnia stwierdzenia wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, co następuje z dniem zatwierdzenia niniejszej informacji*. Należność w kwocie 950,1 tys. zł została ujęta w księgach rachunkowych 1 września 2021 r.

Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, Minister SWiA wydał 22 marca 2022 r. decyzję zobowiązującą TSzP do zwrotu całej kwoty dotacji wraz z odsetkami.

Mając na uwadze wyniki wcześniejszych kontroli NIK, DWRMNiE przeprowadził wizytę monitorującą na budowie Domu Kultury Słowackiej w kwietniu 2021 r., a Departament Kontroli (dalej: DK) przeprowadził w 2021 r. kontrolę dotyczącą wykorzystania i rozliczenia dotacji przekazanych

²⁰ Wystąpienie pokontrolne nr KAP.410.002.03.2020, tekst jednolity z 29 marca 2021 r.

z budżetu MSWiA na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym²¹ (dalej: ustawa o mniejszościach narodowych) w TSwP, w ramach której, m.in. skontrolowano realizację w 2020 r. zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*.

Ustalono, że *Informacja dotycząca realizacji zadania Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*, została przekazana przez DWRMNiE do DB 65 dni roboczych po terminie określonym w pkt 33 załącznika nr 3 do zarządzenia nr 26 Ministra SWiA, zgodnie z którym komórki merytoryczne są zobowiązane przekazywać do DB m.in. zatwierdzone rozliczenia i informacje dotyczące realizacji zadań finansowanych ze środków dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym, jednostkom sektora finansów publicznych oraz pozostałym jednostkom spoza sektora finansów publicznych, niezwłocznie, jednak nie później niż 5 dni roboczych od daty podpisania dokumentu przez uprawnione osoby.

Ustalono, że ww. informacja (zatwierdzona 18 października 2021 r.), w której zawarto zobowiązanie zleceniobiorcy do zwrotu dotacji w kwocie 800,0 tys. zł, została przekazana przez DWRMNiE do DB dopiero 27 stycznia 2022 r. (jak wyjaśnił Dyrektor DWRMNiE, z powodu uchybienia pracownika). Powyższa zwłoka w przekazaniu informacji opóźniła podjęcie w stosunku do TSwP czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

DB, 31 marca 2022 r. skierował do TSwP zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie zwrotu nienależnie pobranych środków z dotacji w wysokości 800,0 tys. zł na realizację zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*, wraz z odsetkami.

Po kontroli dotyczącej współpracy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi NIK sformułowała także następujące uwagi: [1] W związku ze stwierdzonym przypadkiem podwójnego sfinansowania zadań dotowanych przez MSWiA oraz Wojewodę Pomorskiego, NIK zwraca uwagę na konieczność wypracowania skutecznych mechanizmów zabezpieczających przed występowaniem takich przypadków, [2] W związku ze stwierdzeniem niewykazania przychodów z tytułu zwrotu podatku VAT w ramach zadania dotowanego przez MSWiA, NIK zwraca uwagę na konieczność wypracowania skutecznych mechanizmów w celu zabezpieczenia środków publicznych przed nienależnym pobraniem lub wyłudzeniem. NIK stwierdziła wykorzystanie ww. uwag.

W celu wzmocnienia nadzoru nad realizacją wykonywanych przez organizacje pozarządowe zadań publicznych z zakresu inwestycji, zawierane przez Ministra SWiA umowy dotacji zostały uzupełnione o postanowienia zobowiązujące zleceniobiorców do przekazywania wniosków o uruchomienie środków dotacji wraz z potwierdzonymi za zgodność z oryginałem obustronnymi kopiami faktur z potwierdzeniem sprawdzenia ich poprawności pod względem formalnym, merytorycznym i rachunkowym oraz z kopiami protokołów odbioru towarów/robót.

W umowach zawieranych na realizację przez organizacje pożytku publicznego zadań publicznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie²² (dalej: udpp), wprowadzono postanowienia o obowiązku złożenia wraz ze sprawozdaniem końcowym oświadczenia o braku podwójnego finansowania oraz o skorzystaniu lub nieskorzystaniu z prawa do odliczenia podatku od towarów i usług sfinansowanego ze środków dotacji. W przypadku umów, w których takie uregulowania nie zostały zawarte z uwagi na wcześniejsze uzgodnienie postanowień tych umów, oświadczenie składane jest wraz ze sprawozdaniem końcowym na wezwanie zleceniodawcy.

W stosunku do zadań publicznych mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1, 3–9 ustawy o mniejszościach narodowych, realizowanych w roku 2021, mając na uwadze postanowienie § 7 ust. 3 wzoru umowy, DWRMNiE zobowiązał zleceniobiorców, z którymi zostały zawarte umowy dotacji, do złożenia wraz ze sprawozdaniami końcowymi oświadczeń o braku podwójnego finansowania oraz o skorzystaniu lub nieskorzystaniu z prawa do odliczenia podatku od towarów i usług sfinansowanego ze środków dotacji (odrębnie dla każdej umowy).

Dyrektor DK, z up. Ministra SWiA poinformował, że DWRMNiE, przygotowując zasady postępowania przy udzielaniu dotacji na realizację w 2023 roku zadań w trybie ustawy o mniejszościach narodowych, zamierza kontynuować działania, aby unikać sytuacji tzw. podwójnego finansowania lub

²¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 823.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm.

niewykazania przychodów z tytułu zwrotu podatku VAT. Poinformował ponadto, że w celu przeciwdziałania sytuacjom podwójnego sfinansowania zadań dotowanych przez MSWiA oraz wojewodę pomorskiego, DK wystosował pismo do wszystkich wojewodów o bieżące przesyłanie do MSWiA informacji na temat dotacji udzielanych przez wojewodów organizacjom pozarządowym w danym roku, na podstawie udpp.

Szczegółowym badaniem – pod kątem prawidłowości wydatkowania środków – objęto wydatki budżetu państwa w kwocie 1557,8 tys. zł poniesione w 2021 r. w Ministerstwie (25,6% wydatków dysponenta III stopnia). Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym Ministerstwa (dysponenta III stopnia). Próba wylosowana metodą monetarną (MUS – z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości) dotyczyła 43 zapisów księgowych na łączną kwotę 1141,5 tys. zł (w tym wydatki bieżące – 1085,4 tys. zł i majątkowe – 56,1 tys. zł). Próba wydatków dobranych celowo (według osądu kontrolera) dotyczyła 43 zapisów na łączną kwotę 416,3 tys. zł (całość kwoty dotyczyła wydatków bieżących).

Badaniem objęto prawidłowość stosowania procedur określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych²³ (dalej: upzp) oraz ustawie z dnia 19 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych²⁴ (dalej: nupzp) w odniesieniu do trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, których łączna wartość wynosiła 694,1 tys. zł²⁵. W ramach badanych zamówień publicznych w części 43 w 2021 r. wydatkowano 109,1 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym jednostki i umowami na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. Badania w zakresie stosowania procedur określonych w upzp i nupzp oraz wewnętrznych regulacjach MSWiA wykazały, że działania MSWiA dokonywane były zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4.2.2. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Wydatki budżetu państwa w części 43, oprócz opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osób duchownych, zostały poniesione głównie na wspomaganie działalności charytatywno-opiekuńczej, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz remonty zabytkowych obiektów sakralnych.

W efekcie zrealizowanych przez Ministerstwo wydatków majątkowych (56,1 tys. zł) Elektroniczny System Udzielania Dotacji (dalej: ESUD) został rozszerzony o nowe funkcjonalności w zakresie: wprowadzenia możliwości podpisywania umów podpisem kwalifikowanym zarówno przez użytkowników zewnętrznych, jak i użytkowników MSWiA oraz sprawozdań z realizacji zadań przez użytkowników zewnętrznych; wprowadzenia poziomów uprawnień po stronie użytkowników zewnętrznych; automatycznego powiadamiania użytkowników systemu o złożeniu wniosku, sprawozdania z realizacji zadania, pism do poszczególnych wniosków, itp.; wprowadzenia możliwości drukowania poszczególnych raportów dostępnych w funkcjonalności Statystyki; wprowadzenia dodatkowych kryteriów wyszukiwania wniosków/umów, generowania nowych raportów poprzez zastosowanie rozwijanej listy do wyboru.

ESUD został uruchomiony w środowisku produkcyjnym w grudniu 2020 r. i został wykorzystany w dodatkowym naborze wniosków na 2021 r. i do naboru na 2022 r. Zgodnie z ustaleniami przyjętymi na forum Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, nabór miał charakter mieszany, tj. wnioski o udzielenie dotacji można było składać przy wykorzystaniu ESUD albo pocztą.

ESUD jest wykorzystywany do obsługi procesu udzielania dotacji na realizację zadań, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1, 3–9 ustawy o mniejszościach narodowych. Nie został zaprojektowany i wykonany z przeznaczeniem do wykorzystywania przy naborach wniosków w ramach Programu integracji oraz przy naborach ofert na realizację zadań publicznych w trybie udpp.

Jak poinformował Dyrektor DWRMNiE, zapewnienie możliwości składania za pośrednictwem ESUD wniosków/ofert i sprawozdań z realizacji zadań publicznych w ramach dwóch pozostałych procedur wymagałoby stworzenia odrębnych modułów to umożliwiających. Zdaniem Dyrektora DWRMNiE, z uwagi na małą liczbę dotacji udzielanych w ramach tych procedur (w 2021 r. złożono

²³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

²⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, ze zm.

²⁵ Suma wartości szacunkowych badanych zamówień netto (bez VAT).

11 wniosków/ofert, a zawarto 7 umów na realizację zadań publicznych), nie ma potrzeby rozbudowywania ESUD o funkcjonalności to umożliwiające. Wskazał, że ESUD, zgodnie z założeniami, ma być jednak stale rozwijany, modyfikowany i rozbudowywany o nowe funkcjonalności na podstawie doświadczeń wynikających z jego stosowania. Nie można zatem wykluczyć, że w przyszłości mogą zaistnieć okoliczności uzasadniające wyposażenie ESUD w moduły umożliwiające prowadzenie naborów ofert/wniosków w trybie udpp lub Programu Integracji.

Wydatki majątkowe w ramach udzielonych dotacji (688,0 tys. zł) zostały zrealizowane przez Związek Ukraińców w Polsce, który prowadził zadanie inwestycyjne *Roboty budowlane i instalacyjne na parterze budynku Narodnego Domu w Przemyślu*.

Minister SWiA, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w części 43, dokonując ocen wykonania planu dochodów i wydatków za I półrocze 2021 r. Zdaniem NIK, stwierdzone nieprawidłowości wskazują, że nadzór ten nie był w pełni skuteczny.

4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych zbiorczych sprawozdań za 2021 r. przez dysponenta części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa (dysponenta głównego i dysponenta III stopnia):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 NW),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2021 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (RB-Z).

Sprawozdania zbiorcze zostały sporządzone terminowo, prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania sporządzono na podstawie danych ze sprawozdań jednostkowych (własnych i CPPC – dysponenta II stopnia w zakresie dochodów). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych (dysponenta głównego i dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych sporządzono korekty sprawozdań Rb-N za IV kwartał 2021 r. (sprawozdanie jednostkowe²⁶ i zbiorcze²⁷ dysponenta części 43) dotyczące należności z tytułu nienależnie pobranej dotacji w kwocie 800,0 tys. zł na realizację zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*.

²⁶ Korekta z 28 marca 2022 r.

²⁷ Korekta z 30 marca 2022 r.

5. INFORMACJE DODATKOWE

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji 14 kwietnia 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wnioski o:

- zapewnienie bezzwłocznego informowania DB przez DWRMNiE o rzeczywistej kwocie zapotrzebowania na środki z rezerw celowych;
- zapewnienie bezzwłocznego zgłaszania dysponentowi części 43 przez DWRMNiE nadmiaru środków i braku możliwości ich efektywnego wydatkowania, w celu dokonania blokad;
- klasyfikowanie wydatków realizowanych w ramach Programu integracji zgodnie z rozporządzeniem MF;
- dokonywanie merytorycznej oceny sprawozdań z realizacji dotowanych zadań publicznych w terminach wynikających z wewnętrznych przepisów MSWiA;
- przekazywanie przez DWRMNiE do DB zatwierdzonych informacji dotyczących realizacji dotowanych zadań publicznych w terminie określonym w zasadach (polityce) rachunkowości MSWiA;
- wzmocnienie nadzoru i kontroli dysponenta nad wykonywaniem budżetu państwa w części 43, sprawowanego na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, ze szczególnym uwzględnieniem planowania i realizacji zadań w ramach Programu integracji oraz rozliczania udzielonych dotacji.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Sekretarz Stanu z up. Ministra SWiA, pismem znak: DK-KKN-096-8-36/2022 z 27 kwietnia 2022 r. poinformował NIK o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych. Podał m.in., że DWRMNiE dołoży wszelkich starań, aby przekazywać do DB, bez zbędnej zwłoki, informacje o wysokości środków z rezerw celowych niezbędnych do realizacji zadań oraz informacje o niewykorzystanych przez beneficjentów środkach dotacji. Ponadto DWRMNiE będzie: klasyfikował wydatki realizowane w ramach Programu integracji zgodnie z rozporządzeniem MF, dokonywał oceny sprawozdań w terminach wynikających z wewnętrznych przepisów MSWiA, przekazywał do DB zatwierdzone informacje w terminach wynikających z przyjętej w MSWiA polityce rachunkowości oraz będzie kontynuował, w zakresie swojej właściwości, działania nadzorcze i kontrolne nad wykonywaniem budżetu państwa w części 43. Poinformował również że w najbliższym czasie zostanie zorganizowane wewnętrzne szkolenie, w ramach, którego pracownikom DWRMNiE zostaną przypomniane, m.in. zapisy polityki rachunkowości.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE

Oceny wykonania budżetu w części 43 – Wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne dokonano stosując kryteria²⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2021 roku²⁹.

Dochody (D): 168,3 tys. zł.
Zgodnie z założeniami kontroli budżetowej planowanie i realizacja dochodów w części 43 nie były objęte szczegółowym badaniem. W związku z powyższym, nie uwzględnia się dochodów przy ustalaniu łącznej kwoty (G).

Wydatki (W): 216 608,9 tys. zł

Łączna kwota (G = W): 216 608,9 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: (Ww = W : G) = 1,0

Ocena cząstkowa dochodów (Od): odstąpiono od dokonania oceny

Nieprawidłowości w wydatkach (Ow) polegały na: przekazaniu ze zwłoką przez DWRMNiE do DB, informacji o niższym niż planowano zapotrzebowaniu na środki z rezerwy celowej (poz. 14), co było działaniem nierzetelnym i uniemożliwiło dysponentowi części 43 skorygowanie kwoty wykazanej we wniosku o przyznanie środków z rezerwy przed upływem terminu określonego w art. 154 ust. 1 ufp; siedmioletniej zwłoce w przekazaniu przez DWRMNiE do DB informacji o niewykorzystanych środkach na dotacje, co było działaniem nierzetelnym i skutkowało dokonaniem blokady tych środków dopiero 28 grudnia 2021 r.; zaplanowaniu wydatków na szkolenie asystentów edukacji romskiej i nauczycieli wspomagających edukację uczniów romskich, niezgodnie z klasyfikacją budżetową wynikającą z załącznika nr 1 do rozporządzenia MF; dokonaniu przez DWRMNiE oceny merytorycznej skorygowanego sprawozdania z realizacji zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap I*, po terminie określonym w § 17 ust. 5 zarządzenia nr 53 Ministra SWiA; przekazaniu przez DWRMNiE do DB zatwierdzonej informacji dotyczącej realizacji dotowanego zadania *Budowa Domu Kultury Słowackiej w Jabłonce Orawskiej – etap II*, po terminie określonym w pkt 33 załącznika nr 3 do zarządzenia nr 26 Ministra SWiA.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, obniżono ocenę cząstkową wydatków o 1 punkt.

Ocena cząstkowa wydatków (Ow): pozytywna (4)

Łączna ocena wydatków (ŁO): pozytywna (4)

Opinia o sprawozdaniach: pozytywna

Ocena ogólna: pozytywna

²⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

²⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

6.2.DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem część 43, w tym:		34,3	11,0	168,3	490,7	1530,0
1.	Dział 750 - Administracja publiczna	11,6	1,0	0,1	0,9	10,0
1.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	2,3	1,0	0,1	4,3	10,0
1.1.1.	§ 0940 - Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	2,3	1,0	0,0	0,0	0,0
1.2.	Rozdział 75077 - Centrum Projektów Polska Cyfrowa	9,3	0,0	0,0	0,0	-
2.	Dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	22,7	10,0	61,7	271,8	617,0
2.1.	Rozdział 92104 Działalność radiowa i telewizyjna	2,1	0,0	0,0	0,0	-
2.1.1.	§ 0900 - Wpływy z odsetek od dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	0,1	0,0	0,0	0,0	-
2.1.2.	§ 2910 - Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	1,5	0,0	0,0	0,0	-
2.1.3.	§ 2950 - Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności	0,5	0,0	0,0	0,0	-
2.2.	Rozdział 92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury	20,6	10,0	61,7	299,5	617,0
2.2.1.	§ 0900 Wpływy z odsetek od dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	1,0	0,0	2,0	200,0	-
2.2.2.	§ 0920 Wpływy z pozostałych odsetek	0,1	0,0	0,1	100,0	-
2.2.3.	§ 0940 Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	2,4	0,0	0,0	0,0	-
2.2.4.	§ 2910 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	11,6	0,0	31,2	269,0	-
2.2.5.	§ 2950 Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności	3,5	10,0	28,5	814,3	285,0
2.2.6.	§ 6660 Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości, dotyczące dochodów majątkowych	0,1	0,0	0,0	0,0	-
2.2.7.	§ 6690 Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, dotyczące dochodów majątkowych	1,9	0,0	0,0	0,0	-

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2021 z dnia 20 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 190, ze zm.).

6.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE

Lp.	Wyszczególnienie	2020		2021			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie	w tym niewygasające			
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
Ogółem część 43, w tym:		204 630,4	181 117,0	216 999,9	216 608,9	112,5	105,9	119,6	99,8
1.	Dział 730 Szkolnictwo wyższe i nauka	1 128,3	1 160,0	1 066,6	989,9	0,0	87,7	85,3	92,8
1.1.	Rozdział 73095 Pozostała działalność	1 128,3	1 160,0	1 066,6	989,9	0,0	87,7	85,3	92,8
1.1.1.	§ 2570 Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych	750,0	750,0	750,0	750,0	0,0	100,0	100,0	100,0
1.1.2.	§ 2800 Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	100,0	190,0	100,0	100,0	0,0	100,0	52,6	100,0
1.1.3.	§ 2820 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	193,3	220,0	216,6	139,9	0,0	72,4	63,6	64,6
2.	Dział 750 - Administracja publiczna	6 164,2	6 415,0	6 192,0	6 074,8	112,5	98,5	94,7	98,1
2.1.	Rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, w tym:	6 142,2	6 415,0	6 192,0	6 074,8	112,5	98,5	94,7	98,1
2.1.1.	§ 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	1 075,0	1 150,0	1 128,1	1 118,5	0,0	104,0	97,3	99,1
2.1.2.	§ 4010 - Wynagrodzenia osobowe pracowników	208,9	317,0	320,0	295,4	6,6	141,4	93,2	92,3
2.1.3.	§ 4020 - Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	2 851,1	3 125,0	3 125,0	3 097,6	87,4	108,6	99,1	99,1
2.1.4.	§ 4040 - Dodatkowe wynagrodzenie roczne	203,4	270,0	232,0	231,1	0,0	113,6	85,6	99,6
2.1.5.	§ 4110 - Składki na ubezpieczenia społeczne	489,6	575,0	582,0	577,1	16,2	117,9	100,4	99,2
2.1.6.	§ 4120 - Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	55,9	70,0	71,0	67,9	2,3	121,5	97,0	95,6
2.1.7.	§ 4170 - Wynagrodzenia bezosobowe	415,9	445,0	455,5	454,7	0,0	109,3	102,2	99,8
2.1.8.	§ 6060 - Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	105,2	0,0	56,2	56,1	0,0	53,3	-	99,8
3.	Dział 758 - Różne rozliczenia	181 818,0	156 834,0	193 664,2	193 664,2	0,0	106,5	123,5	100,0
3.1.	Rozdział 75822 - Fundusz Kościelny	181 818,0	156 834,0	193 664,2	193 664,2	0,0	106,5	123,5	100,0
3.1.1.	§ 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie	181 818,0	156 834,0	193 664,2	193 664,2	0,0	106,5	123,5	100,0

	Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dotacja dla Funduszu Kościelnego								
4.	Dział 801 - Oświata i wychowanie	219,5	350,0	323,9	322,9	0,0	147,1	92,3	99,7
4.1.	Rozdział 80195 - Pozostała działalność	219,5	350,0	323,9	322,9	0,0	147,1	92,3	99,7
4.1.1.	§ 2820 - Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	219,5	350,0	323,9	322,9	0,0	147,1	92,3	99,7
5.	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	15 300,4	16 358,0	15 753,3	15 557,1	0,0	101,7	95,1	98,8
5.1.	Rozdział 92104 - Działalność radiowa i telewizyjna	1 093,2	1 250,0	1 070,1	1 058,1	0,0	96,8	84,6	98,9
5.1.1.	§ 2820 - Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	1 093,2	1 250,0	1 070,1	1 058,1	0,0	96,8	84,6	98,9
5.2.	Rozdział 92105 - Pozostałe zadania w zakresie kultury	14 207,2	15 108,0	14 683,2	14 499,0	0,0	102,1	96,0	98,7
5.2.1.	§ 2580 - Dotacja podmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	2 198,7	2 200,0	2 694,7	2 683,2	0,0	122,0	122,0	99,6
5.2.2.	§ 2800 - Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	193,3	350,0	325,7	319,7	0,0	165,4	91,3	98,2
5.2.3.	§ 2810 - Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom	1 149,1	1 300,0	1 376,5	1 376,4	0,0	119,8	105,9	100,0
5.2.4.	§ 2820 - Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	8 992,0	9 848,0	9 333,9	9 167,9	0,0	102,0	93,1	98,2
5.2.5.	§ 2830 - Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanych do sektora finansów publicznych	194,1	250,0	264,4	263,8	0,0	135,9	105,5	99,8
5.2.6.	§ 6230 - Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych	1 480,0	1 160,0	688,0	688,0	0,0	46,5	59,3	100,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2021.

6.4. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 43 – WYZNANIA RELIGIJNE ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2020			Wykonanie 2021			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ²⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ²⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ¹⁾ tys. zł	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
				tys. zł			zł	zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem cz. 43 wg statusu zatrudnienia ³⁾ w tym:		35	3 289,2	7 831,4	32	3 504,2	9 125,6	116,5
1.	Dział 750 Administracja publiczna	35	3 289,2	7 831,4	32	3 504,2	9 125,6	116,5
1.1.	Rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	35	3 289,2	7 831,4	32	3 504,2	9 125,6	116,5
1.1.1	Osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń status zatrudnienia (01)	3	158,6	4 404,7	3	212,3	5 896,6	133,9
1.1.2.	Osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe status zatrudnienia (02)	1	66,1	5 505,8	1	81,2	6 769,6	123,0
1.1.3.	Członkowie korpusu służby cywilnej status zatrudnienia (03)	31	3 064,5	8 238,0	28	3 210,7	9 555,7	116,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ załącznik nr 34 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.), w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy (§ 401-405 oraz § 406 dla funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej, a dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy tylko w zakresie dotyczącym nagród i zapomóg i § 407 klasyfikacji budżetowej).

²⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

³⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

6.5. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
9. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej